

C e l s k e N O V I N E.

Vrečnik: Profesor Valentin Koušek. —

Te novine pridejo vsako sredo na svetlo: cena za četrtinko leta 40 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nro. 17.

18. Vinotoka 1848.

Svetli Cesar so Svojim ljudstvom dva razglasa dali: Razglasa našiga Cesarja.

Jaz sim si prizadeval vse želje Svojih ljudtev dopolniti. Kar vladar Svojim ljudstvom dobrotlivega in zavuplivega podeliti zamore, sim z veseljam storil, in željel skuz ustavo samostalnost, moč in blagostan povzdigniti. Ako so me ravno prekucije 15. mangle travna iz dvora Mojih očakov pregnale, se Jaz vunder nisim vtrodil, dajati in dovoliti. Po nar obširnejši podlogi volivne pravice se je deržavni zbor poklical, da bi se edinoglasno z ucnou osnovala ustava. Jaz sim se vpoglavno mesto povernil, brez da bi bil terjal drugega poročstva, kakor občutivost pravice in hvalečnost Svojih ljudtev. Pa menjšina množica zapeljanih žuga vničiti zavup vsakega domovine prijatla.

Brezvladarstvo [Anarchie] je nar grozovitnejše reči doperneslo: Dunaj je poln norije in pošiganja. Moj vojaški minister, kterga bi že njegova siva starost braniti morala, je skuz roko krevozelnih trum živlenje dokončal. Jaz zavupam v Boga in Svojo dobro pravico in zapustim poglavno mesto, da bi pomočke najdil podjarmanim ljudstvom pomagati. Kdor Austrijo, kdor svobodo lubi, naj se druži okolj Svojeja Cesarja.

Ferdinand s/r.

Mojim ljudstvam Nemško - dievsnih dežel.

V tem času, ko sim se iz Šoubruna podal, sim bil razglas na Dunaj postal, da bi se zraven podpisal in ozannil; v kteremu sim bil zgovoril nar večje razserdenje in razialo nad izlostnim in grozovitnim prigodbami, ktere so se skuz menjšeno, pa nezumno prizadevljivo stranko prigodile, desiravno sim bil sklecnl brez drugega poročstva, kakor lubezni prebivavcov se tje nazaj podati. Obenim sim v tistem razglasu nar posebnej srok Svojeja odhoda razložil; namre, da bi dobit v samovladji za zdaj pripravno staniše, odkoder bi vstaviti zamogel vstavno svobodo kakor resničen, obstaju in za vse enako dobrotliv občno-korist, brez da bi se na kako vižo pomaajšale pobolšanja, ktere sim že poterdil. Ker pa pri ondotnih zmešanav razglas ni tje prišel, kamor je bil namen, in se potemtakim ni občno ozanniti mogel, sim ga hotel dečelam, posebno pa krajam, skuz katere popotvam, k tolažbi na znanje dati.

V Hercogenburg 8. Vinotoka 1848.

Ferdinand s/r.

Ministerstvo, odgovorljivost durnikov. *)

(Dalje ina kesec.)

7) ona ima gledati, koliko stroškov je vsako leto treba, odkod se denarji imajo dobiti, in vsako leto deržavnem zboru na tanjko račun davati od vseh prihodkov in stroškov pretekloga leta, in poprek povedati, koliko ho za prihodno trebalo; 8) in zadnič ima skrbeti, kaj se mir in red z drugimi deržavami deti. — Lete so naj glavnise opravila pri naši vladi; za vsako letih opravil so posebni uradniki ali pisarji, in poglavni uradnik vsakoga opravila se imenuje minister, in vsak del, koker tudi vsi ministri skupaj se pravijo ministerstvo.

Tako imamo 1. ministerstvo [ali najvišje] pravice; 2. Znotrajno; 3. Nauka in cirkvenstva; 4. Kupčijstva in rokodelstva; 5. Očitnih del; 6. Vojništva; 7. Pomezno ali finančah; 8. Zveznajo ministerstvo.

Da bi pa vse po pravici in po redi šlo, so leti ministri narodu odgovor dužni, t. j. kadar nje na deržavnem zboru kdo kaj pravi; vsak poslanik na deržavnem zboru nje čez vso slobodno pita, in ako bi se izvižalo, kaj so cesarstvu na škodo postopali, bi nje tudi kaznili ali kašniali. —

To se pravi odgovorljivost ministerstva. — [Ali se samo ministri, ampak vsi njim podložni uradniki so deržani, od vsega kar delajo odgovor dati, tudi oni so odgovorljivi.]

Ako je deržavni zbor scelim ministerstvom nezadovoljen, morejo ministri odstopiti, in tedaj se napravi drugo ministerstvo.

Ako pa ministri menijo, kaj poslaniki na deržavnem zboru niso clo te misli, ko večina ali več del naroda, imajo pravico leti zbor izpustiti, in za drugi deržavni zbor z novic poslanike tiste ali druge, kakor narod hoče, izberati dati.

Tako je narod lahko pri miru, on plačuje svoje dace, koliko njih narodovi poslaniki v Bečkem zboru za potrebne spozna, in v kratkem tudi zvě, k čemu nje je plačal, in ako kaj nje po redi, se krivic kazni.

*) Poslal nam je ta sestavek gospod Ivan Macun učitelj latinskih šol v Terstu. Gospod Macun je ves vsot od lobznai do svojega naroda, in je bukve spisal, ktere bodo v kratkim na svetlo prišle, in v katerih se bodo brale reči, ki se za vsakega vstavnega deržavlana šlo potrebne.

Stajerska dežela.

Iz Cella. V Sredo 9. Vinotoka ob 11. po noči je po Celi boben pel. Priletela je narodna straža na zaznamane stražne prostore in z njo veliko ljudstvo. Prišel je bil iz Grada poslanc, ki je imel opravično pismo od našega Guvernerja, in terjal je, da bi Celejani se vzdignili in se proti Dunaju podali Donajčanam na pomoč; ker Herrvaški ban Jelačić pred Dunajem z svojo armadoj stoji. Hotel je tud ta poslanc da bi se v plat svona bilo, in skuz to ljudstvo na deželi v kup poklicalo; pa tega mu niso dovolili. V svojem govori je razložil, da se bo cela Stajerska dežela vzdignila in Donajčanam na pomoč tekla, in da je v Avstrijskemu najvodstvu že vse na nogah. Na te besede je nastopil drugi govorec, ki je ravno iz Dunaja prišel, in se svojim očmi prepričal, da se na Dunaju grozovitne prigodbe godijo, in da je le najbna, pa silno protivna truma na Dunaji, ki se noč in dan prizadeva, strah in nepokoj razsevati, in da se več del dobromisločih ue boji, da bi Jelačić proti mestu kaj sovražnega mislil, in da Jelačić le hoče nepokojee spokojiti. Na to nastopi tretji govorec in je iskreno sopot Dunajčane zagovarjal. Na to je naš Kommandant narodne straže, ktermu vsa narodna straža popolnoma zavpja, besedo vzel, in je rekel, da vsakemu prosto stoji se na Dunaj podati; da bi se pa on s celoj narodnoj stražoj na Dunaj podati moral, za to ni v Guvernerjovim pismu poročstva; v ktermu se le reče, da je Guverner na željo Graških prebivavcov tega poslanc na deželo poslal; kakor hitro pa od viksega kommandanta Stajerske narodne straže vkaz dobi, ne ho tud ne čaga trenutka odnašati, se na Dunaj podati. Predložil se je list v katerem bi se tisti podpisali, kteri mislijo se na Dunaj podati; tud se je za te precej 28 gold denarja nabralo. — Podpisala sta se samo dva.

Eden, ki se je posebej na pot podal, in vnedelo nazaj prišel, je do Wiener-Neustadt prišel, in tam je zvedel, da pot proti Dunaju ni več odperta, in reki so mu, da bi hvalo vedli, ko bi se nepokojci na Dunaju vkrotili. Vidil je da se v Avstrijskemu najvodstvu ljudstvo ni vzdignilo Donajčanam na pomoč, kakor je poslanc v Celi govoril.

Zakaj Celani niso na Dunaj šli?

Da bi se vse krive misli odvernile, Vam, ki nas za boječlince imate, povemo zakaj nas Slovence vaši poklici niso vneli. Mi popolnoma zavupamo v našega Cesarja, da bo svoje oblake na tenko spolnil, kakor je zdaj sopet v razglasu oznanil, zato tud od njegovih vojakov nič sovražno ne mislimo. Če je tedaj han Jelčić brez Cesarskega vka-za pred Dunaj z sovražno misljo proti vstavni svobodi prišel, kar mi ne verjamemo, zadel ga bo božja roka; zakaj mi Hervate bolj poznamo, kakor Vi; Nikdar ne bodo z tistim držali, ki bi vstavno svobodnost zatirali hotel. Če je pa han Jelčić na cesarski vka-za pred Dunaj prišel, gotovo nič sovražnega ne misli, ker nikdar ne verjamemo, da bi naš mili Cesar ludstva sovražnik bili. Kri je tekla v Pragu in Frankfurtu, in vender je svobodnost ludstva ostala.

Kui se nad nam grozijo in pravijo, da ne zato nismo hotli vzdigniti, ko z Hervatami držimo. Tim odgovorimo, da v resnici naše brate Hervate častimo, ne samo zato, ko so z nam enega roda; ampak zato posebno, ker so od enake zvestobe proti vstavnemu Cesarju vneti, kakor mi. Kakor hitro bi pa Hervati svobodnost zatirali hotli, tedaj bi se mi pri ti priči proti njim vzdignili.

Zdaj, če bi mi nad Hervaskoj armadoj, ki je v Avstriji, vstali; kdo bi pa varval domovino? Mi smo na Hervaski meji; Hervati bi gotovo nad nas prileteli in nas kaznovali; kdo bi našo domovino varval?

V Cell kartli rijejo.

Vmed nam imamo ludi, tode hvala Boga menjšino stevilo, ki na skrivnim pokoj spodkopati hočejo. Dobro enga kerta poznamo, ki noč in dan rije, in mu svetvamo, naj se varje, da si svoj rivec ne opeče. Ta kert nas je na nesramno vižo obdotal, da se odcepiti hočemo, pa ni izrekel od koga da se odcepiti hočemo. — Na Stajerskem zboru se je sklenilo edinoglasno, da je Stajersko vojvodstvo edino in nerazdelivno; tode pod tem se zastopi, da mora Stajerska dežela edino nerazdelivo vojvodstvo Avstrijske vstavne države biti. Za pristo in mogočno Avstrio in za našega Cesarja hočemo zadno kaplo kervi preliti. Dokler Avstrija stoji, stojimo tud mi s našim Nemskim bratami eden za vse, vsi za enega. Če pa

Avstria pade, in če bi bili Nemci tega krivi, tedaj pa z bogam! Od severja se homo k jugu obrnili in se po drugih bratih ozirali. Teška bo seer ločitev, pa Nemci bodo nje krivi, ne mi. Tega pa misliti nesmejo, da nas bodo lahko podjarmali. Vstopimo se tedaj Slovenci in Nemci, okolj našega Cesarja. Ne sunite nas z nerzloj rokoj od vas in nihče ne bo mislil na ločitev. Na Cel-skih vratih, ki jih je Cesar Ferdinand pred 4 sto leti izidral stoji napisano A. E. J. O. V. in to mi tako beremo: Avstrii Edinost Jasno Obeta Vreme. Živila Avstria prosta in mogoča, živila vstava, živio Cesar Ferdinand! Skrebe.

Iz Marburga in Bistrice se je množica narodne štraje Dunajčanam na pomoč podala; pa se je morala v Wiener-Neustadt vrniti, ker je železnica do Dunaja v rokah Jelčićove armade.

Na dečeli eni malopridni s tem knete štuntajo, da pravijo: Cesar bo svoje oblake nazaj vzal, in kneti bodo morali še večje davke odrajtovati, če Jelčić Dunaj spojoji. Ne poslušajte takih šunterjev, in berite Cesarjave oglase; kar on obubi, bo gotovo. Hervati niso zato na Madjarsko in zdaj na Dunaj šli, da bi se njim večje davki nalagali. Se enkrat vas prosimo: Varvajte se šunterjev! zakaj, kdor crez Cesarja slabo govori, naš prijatelj ni.

Včeraj se je tukej 21 radovoljnih Stajerskih strelcov prijelo, ki so v Lublani svoj bataljon zapustili, in so hotli na Dunaj se peljati. Eden je nje bil zapeljal in rekel, da se je na Stajerskim vse vzdignilo, in na to so se bili zanesli.

Druge dečele.

Že dva dni nobeniga časopisa iz Dunaja ni; kakor smo dones slišali, je 90000 Cesarških vojakov okolj in okolj Dunaja. Cesar niso v Pragu, ampak v Olomovci na Marskim.

General grof Asersperg je Dunaj z armadoj zapustil, in se je blizo Dunaja z Jelčićam združil; dalje pa ta razglas znanje:

Deželani Avstrie in Stajerske!

Stranka prekucije se je brez prenehanja prizadevala, da je poprej tako mirno premožno in srečno stalno mesto [Dunaj] vneša-šave prebernila. Ta stranka si prizadeva tud pri Vas brez vzroka sovraštvo vneti

proti vsem obstojem, in Vas hoče zapeljati, da bi se z orožjem soperstavili vojski armadi, ktera je edinja podpora postavnega reda. Kakor zvesti služabnik svojga vstavnega Cesarja in gospoda, kakor odkritosrečen Avstrijski svami Vas, verli delci, da ne zavpate takim golfovim vabljenju. Tenuš bodite popolnoma prepričani, da se Vaša prihodna sreča, Vas blagostan, Vaša zadovolnost le po postavnju poti okrepiti in zderžati zamore; in kakor zvetli deržavlani odvernite terdovolno od Vas vse tiste, ki Vas k nasprotnosti zapeljati bočejo; ti bi Vas gotovo nadlogam in prepozni grevenci nasproti peljali, kakor hitro bi se Vas k svojim ničrednim namenam postregili.

V Glavno - staniš Incerdorf 13. Vi-notoka 1848.

Graf Auersperg,
vođivni General.

Avstrijsko Cesarstvo.

V krajski Slovenij se bere iz Dunaja.

Svitli Cesar je po zadnjih novicah imel dne 14. t. m. v Olomovec (Olmutz) priti, kjer misli svoj sedež postaviti. Na poti je razposlal drugi razglas, dan v Hercegenburgu dne 8. t. m., v katerim poterdil, da je namenil iz drugiga kraja svojim narodom pravo ustavno svobodo dati in vterditi.

Vojski Dunaj čedalje bolj obdajajo, Auersberg se je vsakmil priti vasi Simering, ban Jelačić je s svojimi trumami od Klein-Neuziedla do Dunajskiga gojzda (Wiener-Wald) in iz severnih krajev ima Vindisgrac s svojimi priti. Poslanci, ki so še ostali, so še zamir stejejo, da so deržavni zbor, in vse sorte sklepe delajo, pošiljajo poslanca do cesarja, kterih pa on sprejemati noče, pošiljajo ljudi k banu Jelačiću, k Auersbergu, delajo proklamacije, delijo duarje med dunajske delavce, sprejemajo vsaktere pošte iz Ogerskiga i. t. d.

Tode vse to ne bodo nikoli postavne noči doseglo, in v kratkim bo ta slavni zbor območal. Zedaj so Smolkata za predsednika zbrali. Tudi našemu (?) g. Ambrož je čast skazana, da je z 76 glasmi za drugiga presidentoviga namestnika izbran, [vseh poslancev de je bilo 263 skupe]. Morebiti, da bo ta prezvesti Slovence koj ud slavnajoedočiga Löhrer-

goviga ministerstva. V seji dne 13. t. m. je g. Ambrož bral poslancam iz eniga krajnskiga časopisa nekoliko besedi o nepostavnosti sedajnjega shralša na Dunaju ter je predložil, posebno razglase v dežele poslati [ne bodo mnogo opravili]. De hoste pa, g. Ambrož, imeli se kaj temu levims zboru brati, vam rečemo: Sram bi moglo biti vsakiga praviga Slovenca vtaki hiši ostati, kjer si slavni možje: Stroban, Palacky, Rieger, Brauner, Doliak itd. svojiga življenja zvesto niso! To berite posebno svojim enakomislečim rojakam!

Tako imenovani deržavni zbor pod Smolkotovim predsednistvam se grozi nad tem, kar so česki poslanci sklenili, ter vse poslanca nazaj kliče.

Madžarski zbor je poslal pismo na avstrijski zbor, v kterim Madžari obljubijo, da bodo Jelačića preganjali, kamor si bode, in da bodo za avstrijsko svobodo kakor za svojo lastno se bojevali. —

Auersperg obeta vedno, da ne bo nič sovražnega zoper Dunaj začel, in da je mogel le za varnost svojih vojskov skerbeti.

Vsi dopisi se v tem zjedinijo, da je žalostno živeti na Dunaju, kdor more, jo odnese, delavci, ki so zdaj gospodje, so že tu in tam v hiši priderli in duarjev ali živca po sili pobrali. —

Poslanci vedno govore od avstrijskih ministrov, če prav nobeniga ministra več ni, zakaj preden je Cesar Senbrun zapustil bil; je privolil novo ministerstvo zložiti in sicer je dal to nalogo Dobilhofu in Hornostfju, ktera sta pa oba to čast iz rok dala, — zatorej več praviga ministra ni, če ravno se še Kraus ko takiga obnaša.

Knez Vindisgrac je po deželi [Českim in Moravskim] razglas razposlal, v kterim vse prebivavce opominja, mirno se deržati, ker bode že vojsko moč na Dunaju brezpostavnosti v okom pridla, da vojašnja ne misli kratiti ustavnih pravie, marveč jih oterditi.

Narodni stražniki, kteri so bili iz Marburga Dunajčanam pomagat šli, so se nazaj vrnili, ker se niso hotli s Herivatam pečati. Vojski so železno cesto poskadovali in tudi daljnopis le od Mirceštлага odgovarja. Stajerski pogltavar Vikenburg se je z ultrademokratskimi svetovavci obdal, kteri so sklenili vse na noge vzdigniti in mojo na Semeringu in proti Ogerskim obleči. —